

Отже, собівартість продукції окремого підприємства є важливим об'єктом аудиторського дослідження. Специфіка його проведення залежатиме насамперед від специфіки галузі, в якій працює підприємство, а також від конкретних організаційно-технологічних особливостей досліджуваного підприємства, на що і варто звернути особливу увагу аудитору під час перевірки. Аудит собівартості продукції дасть змогу уникнути фактів завищення ціни на продукцію окремого підприємства, правильно визначити реально отриманий підприємством прибуток і, відповідно до цього, обчислити величину податку на прибуток, а також зможе попередити факти розкрадання на підприємстві.

1. Бухгалтерський облік: Консп. лекцій. Навч. посібник. для студентів ВНЗ спеціальності 7.050106 „Облік і аудит” / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2001. – 288 с. 2. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. – К.: Т-во „Знання”, КОО, 2001. – 402с. 3. Кулаковська Л.П., Піча Ю.В. Організація і методика аудиту: Навч. посібник. – К.: Каравела, 2004. – 568с.

Л. Юрович

Науковий керівник – канд. екон. наук, В.М. Чубай

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ, ЧИННИКИ ВПЛИВУ, ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ

У сучасних економічних глобальних умовах більшість підприємств працюють в умовах невизначеності, непередбачуваності. Нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні посилюють ступінь ризику прийняття рішень і функціонування підприємств загалом. Сучасна будова фінансової архітектури (показники фінансової звітності) та аналізу на їх основі перспектив розвитку підприємства не дають змоги повною мірою визначити фінансову позицію підприємства на ринку капіталів. Тому сьогодні потрібно задекларувати напрямки розвитку М(С)БО, які мають за мету посилити динаміку показників публічної фінансової звітності. Переведення методології основи обліку і фінансової звітності з інформацією про активи в інформаційну площину ресурсного потенціалу підприємства, які корелюють з економічною безпекою підприємства, є важливим.

Економічна безпека підприємства – це захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища, спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до зовнішніх умов без негативних наслідків для підприємства. Крім того, економічна безпека підприємства – найефективніше використання ресурсів, які забезпечують стабільне функціонування підприємства. Н. Капустін [1] визначає економічну безпеку підприємства, як сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілізуючих факторів. Бендіков М. [2] розуміє економічну безпеку підприємства, як захищеність його науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу від прямих або непрямих загроз. В.Шликов розглядає економічну безпеку підприємства, як “... стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки чи економічних загроз” [3].

Один з найістотніших впливів на формування економічної безпеки підприємства здійснює держава. Використовуючи прямі та непрямі прийоми втручання, держава впливає на економічний і соціальний розвиток країни. Спільною проблемою для підприємства і держави виступає економічна безпека. Проблема полягає у тому, що під час створення основи для економічної безпеки державі потрібно не завдати шкоди діяльності підприємства. Через відсутність законів, які б однозначно регламентували діяльність і захист підприємств, цей факт змушує їх вдаватися до неправомірних дій для того, щоб захистити себе. Хоча у Конституції України згадується, що держава повинна дбати як про власну економічну безпеку, так, до речі, і про захист прав усіх суб'єктів, зокрема й тих, що провадять підприємницьку діяльність.

Сьогодні головними проблемами підприємств в сфері економічної безпеки виступають: неконтрольована приватизація, банкрутство неефективних підприємств, які не витримують ринкової, зокрема й недобросовісної, конкуренції, відсутність прозорої податкової системи. Крім того, потреба в ефективній кадровій політиці є першочерговою для функціонуючих підприємств.

Для забезпечення економічної безпеки для підприємства важливо враховувати розміщення підприємства, природні ресурси, трудовий потенціал підприємства, освітньо-кваліфікаційний рівень працівників підприємства, рівень забезпечення населення тощо.

Можна виділити внутрішні, зовнішні чинники, які впливають на діяльність підприємства. До внутрішніх зараховуємо такі: вид діяльності підприємства, досвід, відповідна кваліфікація керівництва і персоналу, наявність відповідних комунікацій для підприємства, форма власності, пропорції між власним і залученим капіталом, інноваційна діяльність, організація виробництва, показники фінансового стану, ефективна маркетингова діяльність. До внутрішніх загроз відносимо наступні фактори: недоліки у виробничому процесі, дефіцит у фінансуванні, низький рівень кваліфікації персоналу підприємства, низький рівень менеджменту.

До зовнішніх факторів зарахуємо: стабільність економічної ситуації в країні, рівень конкуренції, частка ринку, постачальники, споживачі, нові технології, державні органи. До зовнішніх загроз відносимо: зменшення купівельної спроможності споживачів, рівень інфляції, сезонні коливання попиту, кризи окремих галузей.

Сьогодні в умовах ринкових відносин підприємства є економічно самостійними: визначають свою економічну політику, вибирають постачальників, організують як виробництво, так і збут продукції, повністю несуть відповідальність за результати господарської діяльності. Тому, на нашу думку, побудовою системи економічної безпеки повинне займатися як саме підприємство, так і держава. Шляхами вирішення проблем, пов'язаних з економічною безпекою підприємств, для вітчизняних є: прийняття чіткої законодавчої бази, активна участь у міжнародних виставках, семінарах, залучення міжнародного досвіду провідних країн, підвищення кваліфікації працівників, підвищення продуктивності праці, наближення рівня оплати праці до показників розвитих країн, забезпечення системи захисту конфіденційної інформації, диверсифікація постачальників, покупців. Тому на кожному підприємстві повинна бути створена програма визначених дій, спрямованих на створення надійної економічної безпеки підприємства.

1. Капустин Н. Экономическая безопасность отрасли и фирмы // Бизнес-информ. – 1999. – № 11–12. 2. Бендиков М. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) // Консультант директора. – 2000. – №2. 3. Моделивання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство/ Гесць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін.; За ред.Гейця В.М.: Монографія. – Харків: ВД “ ІНЖЕК”, 2006. – 240 с. 4. Сумець О.М., Тумар Б.М. Стратегії сучасного підприємства та його

економічна безпека: Навч. посібник. – К.: Хай-Тек Прес, 2008.– 400 с.
5. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України //
Відомості Верховної Ради. – 2005. – №10. 6. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П.,
Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм
забезпечення: Монографія. – К.: Лібра, 2003.

О. Яворська

Науковий керівник – канд. екон. наук, М.М. Нашкерська

ОЦІНКА ДОХОДІВ ЗА БУДІВЕЛЬНИМ КОНТРАКТОМ

Методологічні засади формування підрядниками в бухгалтерському обліку інформації про доходи, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та їх розкриття у фінансовій звітності регламентуються П(С)БО 18 “Будівельні контракти” [3].

Дохід за будівельним контрактом містить передбачену будівельним контрактом ціну, суму відхилень, претензій та заохочувальних виплат у тому ступені, в якому вони можуть привести до отримання економічних вигод і якщо їх можна достовірно виміряти [1,2].

Відхилення від ціни за будівельним контрактом – зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно-якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту [1, с. 743].

Претензія за будівельним контрактом – це сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту. Претензії пов'язані з отриманням додаткових сум, як компенсацію за витрати не включені до первісної ціни контракту [1, с. 743].

Заохочувальні виплати за будівельним контрактом – це додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту [1, с. 743].

Дохід за будівельним контрактом оцінюється за справедливою вартістю активів, які вже отримані або підлягають отриманню. На оцінку доходу від будівельного контракту протягом періоду його виконання впливають деякі обставини, які можуть призвести як до збільшення суми доходу, так і до його зменшення [2, с. 231].